

# DANİMARKA'DA ZORUNLU EĞİTİM, GENEL VE MESLEKİ ORTA ÖĞRETİM, TEMEL MESLEKİ EĞİTİM VE YETİŞKİN EĞİTİMİ

## ZORUNLU EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Danimarka eğitim sisteminde ilköğretim zorunludur ve 9 yıl sürmektedir. İsteyen öğrenciler zorunlu olmayan 10.sınıfa devam edebilir.

## İLKÖĞRETİM (Folkeskole)

Süre: 9 yıl

7 – 16 yaş

Haftalık ders saati: 20 – 28 saat

## ZORUNLU İLKÖĞRETİM SONRASI ORTA ÖĞRETİM (*Post Compulsary Secondary Education*)

### ORTA ÖĞRETİM

Orta öğretim, genel eğitim ve mesleki eğitim veren okullarda sürdürülmektedir.

#### Genel Orta Öğretim:

##### Gymnasium

Kökenini, Orta Çağın başlarında Katolik Kilisesi için çalışacak görevliler yetiştirmek amacıyla kurulan okulların oluşturduğu Gymnasiumlar, zaman içinde gerçekleşen çeşitli gelişmelerle bağlantılı olarak sürekli değişmiş ve zorunlu eğitim sonrası genel orta öğretimin verildiği bugünkü halini almıştır. Bu okulların temel amacı, yüksek öğrenime devam etmek isteyen öğrencileri akademik olarak bu eğitime hazırlamaktır. Üç yıllık eğitimin verildiği bu okullara ilköğretimin 9.sınıfını tamamlamış olan 16-19 yaş arası gençler devam eder ve eğitimlerini tamamladıklarında üniversite giriş sınavlarına kabul edilirler.

Kamuya ait olan Gymnasiumlarda eğitim parasızdır; öğrencilerin %4'ünün devam ettiği özel sektöre ait Gymnasiumlarda ise öğrencilerden cüzi bir ücret alınmaktadır.

Gymnasiumlarda eğitim dil ve matematik kollarında verilmektedir. Dil kolunda, sürekli yabancı dil (Fransızca veya Almanca), başlangıç düzeyinde yabancı dil (Fransızca, Almanca, İtalyanca, Japonca, İspanyolca veya Rusça), fen ve Latince dersleri zorunludur. Matematik kolunda ise matematik, fizik, kimya, sürekli yabancı dil (Fransızca veya Almanca) veya başlangıç düzeyinde yabancı dil (Almanca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Japonca veya Rusça) dersleri zorunludur.

Hem matematik hem dil kolunda zorunlu olan dersler ise; Danca, İngilizce, tarih ve yurttaşlık bilgisi, biyoloji, müzik, coğrafya, görsel sanatlar, din ve beden eğitimidir. Bu zorunlu derslere ek olarak değişik seçmeli dersler de mevcuttur.

Gymnasiumlara alternatif olarak yetişkinlere genel orta öğretim imkanı sağlayan 2 yıllık kurslar (studenterkursus) mevcuttur. Müfredatları Gymnasium müfredatıyla aynı olan bu kurslara, ilköğretimin zorunlu olmayan 10.sınıfını tamamlamış olanlar devam edebilirler.

## **Mesleki Orta Öğretim**

Mesleki orta öğretim altında değişik programlar yer almaktadır:

HF Programı (*Hojere Forberedelseskursus*): İki yıllık bir program olup öğrencileri yüksek öğrenime hazırlamaktadır. Bu programa devam etmek için ilköğretim 10.sınıfı bitirmek ve Danca ile matematik, İngilizce ve Almanca derslerinin ikisinden ileri düzeyde bitirme sınavı başarı belgesine sahip olmak gerekmektedir. HF programı uygulamakta olan kurumlar genellikle yetişkin eğitim merkezi olarak adlandırılan bağımsız kurumlar olmakla birlikte bazıları Gymnasiumlar içinde yer almaktadır.

HHX (*Hojere Handelseksamen*) Programı (Yüksek Ticaret Eğitime Hazırlık Programı) ve HTX (*Hojere Teknisk Eksamen*) Programı (Yüksek Teknik Eğitime Hazırlık Programı): Her iki program da Gymnasiumlarda uygulanmakta olan programlara benzer 3 yıllık programlardır ve öğrencileri üniversiteler, ticaret okulları, mühendislik okulları vb. tarafından verilmekte olan yüksek öğrenime hazırlamaktadır. Sosyal ortaklar, HHX ve HTX programları konusunda rol oynamaktadır. Bu ortaklardan oluşan Mesleki Eğitim Kurulu, programların içeriği ve amaçları konusunda Eğitim Bakanlığına tavsiyelerde bulunmak üzere komiteler görevlendirmektedir.

## **TEMEL MESLEKİ EĞİTİM (*Initial Vocational Education*)**

Danimarka'da verilmekte olan temel mesleki eğitim geniş bir dizi eğitim-öğretim programını kapsamaktadır:

- mesleki eğitim ve öğretim (*erhvervsuddannelserne*), ticaret eğitimi ve teknik eğitim öğretimi içerir ve teknik yüksekokullarda verilir.
- temel sosyal hizmetler ve sağlık hizmetleri eğitimi (*grundlaegende social-og sundhedsuddannelser*), sosyal hizmetler ve sağlık hizmetleri okulları tarafından verilir. Bu okulların amacı sağlık, hasta bakıcılığı gibi alanlarda çalışacak eleman yetiştirmektir.
- tarım eğitimi ve öğretimi (*landbrugsuddannelser*), ziraat yüksekokullarında verilir.
- denizcilik eğitimi, denizcilik okullarına verilmektedir. Bu eğitim programının diğerlerinden farkı, Danimarka Denizcilik İdaresinin sorumluluğu altında olmasıdır. Diğerleri ise Eğitim Bakanlığının sorumluluğu ve kontrolü altındadır.

Danimarka mesleki eğitim sisteminin önemli bir özelliği, bu eğitimin idaresinde sosyal ortakların aktif rol oynuyor olmasıdır. Bu amaçla oluşturulan merkezi ve yerel komiteler, eğitimin yapısı, süresi, programların içeriğinin planlanması ve yerel iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılaması konularında tavsiyelerde bulunurlar.

### **MESLEKİ EĞİTİM (*Vocational Education*)**

Danimarka'da ortalama 110 yüksekokulda 85 değişik alanda mesleki eğitim-öğretim verilmektedir. Bu programlar 16-19/20 yaş grubundaki öğrencilere yöneliktir. Bu yüksekokullarda teorik ve pratik eğitimi verilir; buna ek olarak firmalarda pratik eğitimi olanağı da sağlanmaktadır.

Mesleki eğitim programları genellikle 4 yılı geçmez. Programların, okulda ve iş yerindeki eğitime ayrılan zaman gibi detaylarını ticaret komiteleri belirler.

Bir mesleki eğitim programına kaydolmak isteyenlerin zorunlu eğitimi tamamlamış olmaları gerekmektedir. Öğrenciler eğitimlerine zorunlu olmayan ve eğitim programlarını tanıtıcı nitelikteki birinci dönemle veya direkt olarak ikinci dönemle başlayabilirler. Birinci dönemin amacı, öğrencilere alacakları eğitim ve öğretime ilişkin seçimlerinde yardımcı olmak, böylece teknik yüksek okul ile meslek yüksek okulu arasında kendilerine uygun olanı tercih etmelerini sağlamaktır. Bu dönem boyunca öğrenciler, eğitim ve iş olanakları konusunda bireysel ya da grup halinde yoğun şekilde bilgilendirilirler. Birinci dönemin sonunda öğrenciler eğitim programı konusunda seçimlerini yaparak ikinci döneme başlarlar. Bu dönem tamamlandıktan sonra ise 3-6 okul dönemi boyunca sürecek olan işyerinde pratik eğitimi başlar.

Teknik yüksek okullarda ve meslek yüksek okullarında verilen eğitim amacı yalnızca mesleki beceriler kazandırmak değil, aynı zamanda öğrencilerin toplumun yapısı ile gelişimi hakkında ve genel kültür bağlamında bilgilenmelerini sağlamak, bireysel gelişimlerini güçlendirmektir.

İşyerinde eğitim, ilgili ticari komite tarafından uygun görülen bir ya da birden fazla işyerinde ve işyeri ile eğitim alan arasında yapılan sözleşmeye dayalı olarak verilir. Pratik eğitimi alacağı işyerini, yüksek okullardaki danışmanlık ve rehberlik servislerinin önereceği işyerleri arasından bulmak öğrencinin kendi işidir. Öğrenci işyerini bulduğunda aralarında bir sözleşme yapmak zorundadırlar. Sözleşme, Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış olan özel bir formatta hazırlanmıştır.

### **YETİŞKİN EĞİTİMİ (*Adult Education*)**

Danimarka'da yetişkin eğitimi belge edindirmeyen/ yaygın eğitim (non-qualifying or non-formal adult education) ve belge edindiren / örgün eğitim (vocationally qualifying or formal adult education) olarak alt başlıklara ayrılabilir. Burada yalnızca belge edindirmeye yönelik örgün yetişkin eğitiminden bahsedilecektir.

## **Sürekli mesleki eğitim:**

Sürekli mesleki eğitim, işgücü piyasası eğitim sistemi (labour market training system) vasıtasıyla gerçekleştirilir. Danca'da kısaca AMU olarak adlandırılan bu sistemde, ülke genelindeki toplam 24 işgücü piyasası merkezi (AMU-centre) ve meslek yüksekokulu tarafından eğitim verilmektedir. Özel şirketler ve diğer eğitim kurumları da bu tür eğitim verebilmektedirler. İşgücü piyasası eğitim merkezleri, kendi yönetim kurulları olan bağımsız kuruluşlardır.

İşgücü piyasası eğitimi, 20 yaşın üstündeki çalışan/çalışmayan, becerili/becersiz çalışanlara verilir. Bu eğitim programları beş ana gruba ayrılabilir:

- Belge edindiren işgücü piyasası eğitim kursları: 1-6 hafta süren modüler kurslar şeklinde organize edilmiştir. Bu kurslar sürekli eğitim komiteleri tarafından periyodik olarak revize edildikleri için, işgücü piyasasının güncel ihtiyaçlarına tatminkar şekilde cevap verirler.
- Birleştirilmiş eğitim kursları: Bu kurslar, hem çalışmakta olanlara yönelik birleştirilmiş eğitim kurslarını (36 haftaya kadar), hem de işsizlere yönelik hedeflenmiş eğitim kurslarını (52 haftaya kadar) içermektedir.
- Bireysel programlar: İşgücü piyasası merkezleri ve meslek yüksekokulları, diğer işgücü piyasası eğitim programları katılımcıları için bilgi teknolojileri, okuma-yazma, matematik vb. konularda bireysel kurslar düzenleyebilirler. Ayrıca bireylerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla "beceri belirleme programları" da düzenleyebilirler.
- Şirkete özel kurslar: Bu kurslar, şirketlerin diğer eğitim kursları tarafından karşılanamayan eğitim ihtiyaçlarını gidermeye yöneliktir ve şirketlerle işbirliği yapılarak geliştirilip organize edilirler.
- Okulların işgücü piyasası eğitimi kursları: Bu kurslar, 18-30 yaşlarında olan ve sosyal problemler, öğrenme güçlüğü vb. sebeplerle düzenli bir eğitim-öğretim programını tamamlayamamış olan gençlere yöneliktir. Katılımcıların çoğu geçmişte suç işlemiş ya da alkol, uyuşturucu bağımlısı olan kişilerdir.
- Genel eğitim: Yetişkinlerin genel kalifikasyonlarını artırmaya, katkıda bulunmaya yönelik kurslardır. Danca, matematik, fen, sosyal bilimler ve yabancı dilleri içeren kurslardır.

## İSTATİSTİKLER

### İlköğretim

Okul öncesi eğitim ve 10. Sınıf dahil	
Öğrenci	541.202
Öğretmen	45.847
Okul	1.715

Öğrenci/öğretmen oranı 1: 10.5  
Sınıf başına düşen öğrenci ortalaması: 18.9  
1998/99 Öğretim Yılı verileri

Özel okullar	
Öğrenci	72.916
Öğretmen	6.595
Okul	443

### Orta öğretim

Gymnasium ve HF	
Öğrenci	66.197
Öğretmen	7.679
Okul sayısı:	
Gymnasium	140
HF kuruluşları	90

1998/99 Öğretim Yılı Verileri

### Mesleki Başlangıç Eğitimi

Öğrenci	
Mesleki eğitim / öğretim	84.815
HHX / HTX	28.870

1998/98 Öğretim Yılı Verileri

### Yetişkin Eğitimi

Genel yetişkin eğitimi	33.800
Yetişkinler için mesleki eğitim	14.100
Açık öğretim	41.809

1998 yılı itibarıyla, belge edindiren türdeki yetişkin eğitimine katılanlar

## **REFERANS**

1. DENMARK 2003 EURYDICE Structures of education, vocational training and adult education systems in Europe <http://www.eurydice.org>